

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ТА ОПОСЕРЕДКОВАНОГО МОВНОГО СПІЛКУВАННЯ В НЕМОВНИХ ЗВО (ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ)

Галина Міхасенко
к.ф.н., професор

Тамара Білошанка
м.г.н., доцент

*БІП – Університет права і соціально-інформаційних технологій
(Республіка Білорусь)*

Спілкування як соціально-психологічний феномен – це контакт між людьми, який здійснюють за допомогою мови і мовлення. Залежно від особливостей спілкування виділяють такі його види: за контактом зі співрозмовником; за часом контакту; за рівнем передавання інформації.

За контактом зі співрозмовником спілкування може бути безпосереднім і опосередкованим. Безпосереднє спілкування – це природне спілкування, коли суб'єкти взаємодії перебувають поруч і спілкуються за допомогою мови, міміки та жестів. Цей вид є найбільш повноцінним, тому що співрозмовники отримують максимальну інформацію один про одного. Опосередковане спілкування – це неповний психологічний контакт, коли зворотній зв'язок утруднений, а індивіди віддалені один від одного часом або простором [1].

За часом контакту спілкування може бути короткочасним або тривалим залежно від мети, змісту діяльності співрозмовників, їхніх симпатій тощо [1].

За рівнем передавання інформації спілкування може мати характер вербальної або невербальної взаємодії. Вербальне спілкування відбувається за допомогою мови, а невербальне спілкування – завдяки лінгвістичним засобам передавання інформації (гучність мови, тембр голосу, жести, міміка, пози).

Слід зазначити, що проблеми спілкування вивчають не тільки психологія і теорія комунікації, але також низка інших дисциплін, зокрема методика навчання іноземних мов. Вважаємо за доцільне зупинитися на запропонованій у літературі типології спілкування в освітньому процесі. Видається можливим погодитися з пропозицією певних авторів та взяти за методичну модель навчання на занятті іноземної мови навчально-імітативне та природно-автентичне спілкування.

Під навчально-імітативним типом спілкування розуміємо підготовлене в методичному плані репродуктивно-продуктивне іншомовне спілкування. Таке визначення не означає жорстко регламентованого відтворення тренуваних видів, форм, моделей іншомовного спілкування. У ході навчально-імітативного спілкування поступово формуються комунікативні вміння учнів.

Природно-автентичне спілкування – це продуктивне, особистісно-мотивоване, самостійно плановане і здійснюване учнями спілкування, у процесі якого удосконалюються їхні комунікативні вміння. Рушійна сила такого типу спілкування – комунікативна мотивація, яка забезпечує свободу суджень, спонукає до висловлення власних думок іноземною мовою, а також до прагнення взаємодіяти з іншими. Необхідно зазначити, що в процесі навчання складно домогтися виходу на природно-автентичне спілкування в повному розумінні цього слова. Водночас запропонований термін підкреслює специфічні особливості і якісну відмінність двох принципово різних типів спілкування. Прогресивний перехід від навчально-імітативного до природно-автентичного спілкування є суттю процесу формування та вдосконалення комунікативних умінь і загалом навчання усного іншомовного спілкування.

Не менш важливим питанням у навчанні опосередкованого іншомовного спілкування є зміст цього спілкування на занятті з іноземної мови. Зокрема, зміст навчального спілкування визначають відповідно до освітніх потреб імітативного і симулятивного спілкування, а зміст автентичного спілкування визначають за творчим внеском кожного учасника. Викладач також регулює процес спілкування, стимулює учасників і коригує виконання поставлених комунікативних завдань.

Неодмінне врахування вказаних видів спілкування є необхідною умовою практичної реалізації комунікативної спрямованості навчання іноземних мов у ЗВО. На наш погляд, потреба класифікувати спілкування за видами, з одного боку, полягає в тому, що виділяють різні форми спілкування і акцентують на їхній специфіці, а з іншого боку, така класифікація допомагає виробити конкретні методичні рекомендації щодо використання різних видів спілкування у практичному навчанні.

Одним із провідних завдань у навчанні іноземної мови є навчити студентів орієнтуватися в сфері іншомовного опосередкованого спілкування, а також розвивати й удосконалювати їхні комунікативні вміння.

Оволодіння безпосереднім мовним спілкуванням є більш складним етапом навчання і неминуче пов'язане з проблемою мотивації, стимулювання мовної діяльності та створенням ситуацій спілкування. Незважаючи на відмінності, обидві форми спрямовані на досягнення однієї мети – мовного впливу, і їх можна здійснювати лише завдяки порозумінню тих, що спілкуються.

Список використаних джерел

1. Мурадова Н. Т. Навчання професійно-орієнтованого спілкування іноземною мовою студентів немовних вузів / Н. Т. Мурадова, С. А. Ерданова. – Текст: безпосередній // Молодий вчений. – 2013. – № 11 (58). – С. 82–824.